

BUREAU CLARA WICHMANN

Rechtbank Overijssel, locatie Zwolle
Postbus 10067
8000 GB Zwolle

Betreft: Amicus curiae inzake verzoekschriftprocedure X in paspoort
Uw kenmerk: [REDACTED]

Amsterdam, 13 september 2021

Geachte leden van de rechtbank,

Namens Transgender Netwerk Nederland¹ en Bureau Clara Wichmann², wenden wij ons tot u met het navolgende.

Uw rechtbank behandelt een verzoekschrift procedure van een non-binair trans persoon. In die zaak spelen individuele omstandigheden en overwegingen een rol, maar de zaak speelt tegen de achtergrond van een bredere en langer lopende discussie en geschiedenis. Met deze brief willen wij, bovengenoemde organisaties, u wijzen op enkele overwegingen die op de achtergrond spelen bij alle zaken over deze materie.

Deze zaken gaan in essentie allemaal over zelfbeschikking.

Als trans persoon is het hebben van zelfbeschikking geen vanzelfsprekendheid.

Als non-binair trans persoon is dat nog minder het geval. Non-binaire transpersonen willen hun leven leiden en invullen die past bij hun identiteit, maar kunnen onvoldoende beschikken in kwesties rond de formele erkenning van die identiteit. Dat is schadelijk en doet pijn.

Al jaren wacht deze groep op verandering vanuit de politiek, op verandering van wetten die ongelijke behandeling van trans personen hebben gelegitimeerd en hebben vastgelegd.

In 1985 werd het voor het eerst in Nederland via de Transgenderwet mogelijk om het geslacht op de geboorteakte middels een aantekening te wijzigen.³ De voorwaarden uit 1985 waren wel in strijd met de mensenrechten en schonden de rechten van transgender personen. Tot juli 2014 moest men namelijk zoveel mogelijk lichamelijk aangepast zijn aan het gewenste geslacht. Ook was het een voorwaarde dat men nooit meer in staat zijn om kinderen te verwekken. Tot 2001 waren getrouwde transgender personen die van wijziging gebruik wilden en konden maken ook verplicht te scheiden.

De Transgenderwet is enkele malen aangepast en is onlangs ook nog in politiek Den Haag door geëvalueerd. In 2014 is de clausule dat je je gender pas mag veranderen als je onvruchtbaar gemaakt bent

¹ <https://www.transgendernetwerk.nl/>

² <https://clara-wichmann.nl/>

³ Lees meer hier: <https://www.transgendernetwerk.nl/dossiers/erkenning-voor-de-wet/>

BUREAU CLARA WICHMANN

er uitgehaald. Voor deze draconische en mensonterende clause is terecht excuses gemaakt door de overheid.⁴

Er zijn recent ook weer een aantal veranderingen aangekondigd. Zo stelt het kabinet voor om de vereiste deskundigenverklaring te laten vallen voor mensen boven de 16 jaar die de genderaanduiding in hun paspoort willen veranderen van V naar M of andersom. Ook willen ze het wijzigen van de genderaanduiding mogelijk maken voor mensen jonger dan 16 jaar, maar alleen met tussenkomst van een rechter.

Voor non-binaire transgender personen, die een X willen in hun paspoort (in plaats van een M of een V), wordt in de nieuwe wet niets geregeld. De voorgestelde wijziging gaat ons daarom niet ver genoeg, en is volgens ons een vorm van discriminatie.

De grondslag om de deskundigenverklaring te laten vallen om van M naar V te gaan of andersom, is natuurlijk omdat er geen ‘deskundige’ is die voor een ander kan beslissen wat diens identiteit is. Het feit dat een persoon die een X in hun paspoort wil dit nog wél via de rechter met een deskundigenverklaring voor elkaar moet krijgen is ongelijke behandeling.

De huidige wet is gebaseerd op het idee dat een trans persoon niet zomaar voor zichzelf kan en mag beslissen. Er is sprake van een poortwachter die hoort te toetsen of een persoon voldoet aan de voorwaarden voor de wijziging van de vermelding van het geslacht, er is dus geen zelfbeschikking. Als iemand geboren wordt, kijken de mensen om de baby heen naar de geslachtsdelen en bepalen op basis daarvan wat de genderidentiteit van de baby zal zijn. Deze manier van geslacht aan genderidentiteit koppelen maakt genderidentiteit ondergeschikt aan een binair idee van geslacht, het is niet meer dan een aanname. Een vrije ontwikkeling van de genderidentiteit, zeker als die niet overeenkomt met het geregistreerde geslacht, wordt hiermee onmogelijk gemaakt.

Een cis persoon is iemand bij wie deze arbitraire manier van genderidentiteit bepalen toevallig klopt. De overheid gaat niet elke cis persoon checken en vragen of het weergegeven geslacht in het paspoort eigenlijk wel klopt met de genderidentiteit. Een cis persoon hoeft, gelukkig, geen vernederende gesprekken met een psycholoog te voeren, om te controleren of ze hun genderidentiteit wel voldoende duurzaam en gegrond is om als man of vrouw geregistreerd te staan. Maar dit gebeurt wel bij non-binaire trans personen die bij de rechter verzoeken om erkenning van hun genderidentiteit.

Als we iedereen gelijk willen behandelen in dit land, geven we ook non-binaire trans personen het recht op zelfbeschikking. Het wordt tijd dat de wet de geleefde en gekende werkelijkheid reflecteert. Het wordt tijd dat iedereen, zelf, hun geslachtsvermelding mag corrigeren, zonder tussenkomst van deskundigen en rechtbanken.

Een uitspraak van een rechtbank dat er geen deskundigenverklaring nodig is zou een logische en juiste stap in de goede richting zijn.

⁴ Zie, onder andere: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/kabinet-maakt-excuses-voor-gedwongen-sterilisaties-onder-oude-transgenderwet~b2f231a3/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

BUREAU
CLARA WICHMANN

Hoogachtend,

Aniek de Ruijter
Directeur Bureau Clara Wichmann

Elise van Alphen
Directeur Transgender Netwerk Nederland

BUREAU CLARA WICHMANN